

Handlingsplan mot mobbing

Vedtatt av driftsstyret 12.05.05

Forord av rektor

Opplæringsloven gir elevene rett til et læringsmiljø der de skal få lov til å være fri for verbale og fysiske trakasseringer. Dessverre er det ikke alltid slik at skolen når dette målet. Vi vet at det skjer mobbing. Også på vår skole viser tallene at vi har arbeid å gjøre for å innfri retten gitt i lovverket.

Gautesete skole har, sammen med de andre fem skolene i Hinna bydel, vært så heldige å få lov til å samarbeide med Senter for Adferdsforskning i ZERO-programmet. Denne handlingsplanen er resultatet av dette samarbeidet. I planen framsettes skolens definisjon på hva mobbing er, vi sier hvordan vi har tenkt å drive det systematiske arbeidet med å avdekke mobbing, og vi gir prosedyrer for løsning av mobbesaker.

Vi ønsker at handlingsplanen skal danne grunnlag for et positivt samspill mellom elever, lærere og foresatte om god trivsel og godt læringsmiljø. Det er veldig viktig at vi avklarer forventningene til hverandres roller i dette arbeidet. Får vi det til, kan vi sette fokus på kommunikasjon og trivsel, så kommer arbeidsinnsatsen og de faglige resultatene etter.

De elevene som har vært mest aktive i dette samarbeidet, har gitt oss ett tydelig innspill. Mobbing starter med verbal trakassering. Dette innspillet må vi voksne ta på alvor. Vi må ikke bli så vant til å høre uakseptabel ordbruk at vi glemmer hvor sårende det kan være.

Som skolen for øvrig er heller ikke denne planen et produkt som er endelig. Den skal årlig evalueres av partene i skolesamfunnet, og den skal være en årlig sak for skolens øverste organ, nemlig driftsstyret.

Det gjenstår for meg å si lykke til med arbeidet og med arbeidet med å innfri manifestet om en mobbefri skole.

1.mai 2004,

Torunn Steensland Dahle

Tegningene i dokumentet er resultat av elevrådets konkurranse i forbindelse med ”ZERO-prosessen. Hele barnetrinnet har vært bidragsytere

Innholdsfortegnelse

0. Mobbing, definisjon og mål for skolens arbeid mot mobbing
1. Avdekking
 - 1.1 Årlig undersøkelse av omfanget av mobbing ved skolen
 - 1.2 Vakt og tilsynsordninger
 - 1.3 Ved mistanke om mobbing
 - 1.4 Kommunikasjon lærer – elev – foresatte
2. Problemløsning
 - 2.1 Skolens prosedyre når mobbing er meldt eller avdekket
 - 2.2 Samarbeid med andre instanser ved mobbing
 - 2.3 Arbeid i etterkant av en mobbesak – elevarbeid
 - 2.4 Arbeid i etterkant av en mobbesak – organisasjonsarbeid/læring
3. Forebygging
 - 3.1 Relasjon lærer – elev
 - 3.2 Relasjon lærer - klasse/gruppe
 - 3.3 Relasjon elev – elev
 - 3.4 Relasjon lærer – foresatte
 - 3.5 Skolens samarbeid med hjemmene
 - 3.6 Skolestart
 - 3.7 Klasse/gruppestart
 - 3.8 Overganger mellom barnehage-skole og mellom skoleslag
 - 3.9 Sikring av arenaer som skolegård, gymnastikkfløy, SFO og skolevei
4. Kontinuitet
 - 3.10 Ansvarskjede
 - 3.11 Faste tiltak i et årshjul
 - 3.12 Årlig gjennomgang og revisjon av planen
5. Litteratur

0 Skolens arbeid mot mobbing

Mål: Alle elever skal oppleve et trygt og godt arbeidsmiljø fritt for mobbing på skolen

”Med mobbing eller plaging forstår vi psykisk og/eller fysisk vold rettet mot et offer, utført av enkeltpersoner eller grupper. Mobbing forutsetter et ujevnt styrkeforhold mellom offer og plager, og episodene gjentas over tid.”

Skolens arbeid mot mobbing beskrives i skolens handlingsplan.

Planen bygger på fire prinsipper:

- Avdekking av mobbing
- Problemløsning av mobbesaker
- Forebygging
- Kontinuitet i arbeidet

1. Avdekking av mobbing

Mål: MOBBING som foregår i og ved skolen blir avdekket

Gautesete skole skal hvert år gjennomføre en undersøkelse for å avdekke mobbing. Alle elevene skal ha en elevsamtale der mobbing er tema. Elevene skal sammen med foreldrene ha mobbing som tema på en forelderkonferanse.

1.1 Årlig undersøkelse av omfanget av mobbing ved skolen

Prosedyre ved den årlige undersøkelsen:

Skolen skal innen 30. september ha gjennomført en trivselsundersøkelse. Denne skal gjennomføres i alle grupper på alle trinn med unntak av de trinn som faller inn under kommunale og nasjonale undersøkelser.

Elevsamtaler der trivselsundersøkelsen er et tema gjennomføres årlig innen 30.oktober.

Forelderkonferanser der trivselsundersøkelsen og elevsamtalen er et tema gjennomføres årlig innen 30.oktober.

Kontaktlærer har ansvar for gjennomføring og bearbeiding av resultatene. Administrasjonen informerer om tidspunkt for undersøkelsen. Kontaktlærer sender en standardisert rapport til ressursteamet på skolen innen 30. oktober. Her fremgår hva undersøkelsen og elevsamtalen avdekker.

1.2 Vakt og tilsynsordninger

Alle som har vakt bærer vester som gjør dem synlige i skolegård/uteområde.

Vaktplan henger synlig på lærerværelse

Alle har ansvar for å følge vaktplanen.

Skolen har et område som er "sikkert". Her er det alltid en voksen til stede. Det vet alle elever om.

- Småskolen i sandkassen ved lekestativene
- Mellomtrinnet ute ved inngangen til mellomtrinnet
- U-trinnet inne i gangen ved naturfagsalen

Vakten skal være på plass før timen er slutt.

Alle vakter skal ha gule vester.

Det skal være en voksen ved hver av de sikre sonene i hvert friminutt.

Det er avdelingsleder sitt ansvar å ordne vakt ved fravær.

1.3 Ved mistanke om mobbing

Ved mistanke om mobbing hentes det inn ytterligere informasjon:

- Teammøtet orienteres slik at vaktene kan følge ekstra med.
- Ansvarlig: kontaktlærer

Samtale med offer gjennomføres:

- offer informeres om hva som blir gjort med saken og hva som skjer videre
- Ansvarlig: kontaktlærer

1.4 Kommunikasjon lærer – elev – foresatte

1. Mobbing tas opp i alle faste konferansetimer med elever og foresatte.
 - Innen 30. oktober
 - Ansvarlig: kontaktlærer
2. Mobbing tas opp i faste elevsamtaler
 - Innen 30. oktober
 - Ansvarlig: kontaktlærer
3. Kartlegging av mobbing er tema på klasseforeldremøter
 - Innen 30. oktober
 - Ansvarlig: kontaktlærer
4. Mobbing som tema tas opp overfor alle foreldrene ved skolen
 - Rektor informerer om skolens handlingsplan mot mobbing til alle nye foreldre
 - Informasjon om Zero på skolens web side
 - Månedslapp

2. Problemløsning av mobbesaker

Mål: Skolen tar ansvar og initiativ for å stoppe mobbing. Dette gjøres på måter som i neste omgang forebygger mobbing ved skolen

Skolens fellesstrategi skal sikre at lærere eller foresatte som tar opp en mobbesak vet at den blir seriøst behandlet etter retningslinjer man er blitt enige om.

2.1. Skolens prosedyrer når mobbing er meldt eller avdekket

Skolens prosedyrer ved en mobbesak er :

1. Sikre faktainformasjon
 - Samtale med kolleger om hva de ser, observere, ta opp etter friminuttet hvordan det gikk ute.
 - Ansvarlig: kontaktlærer/lærer
2. Første samtale med offer :
 - Legg frem fakta om hva du vet. Ikke forvent at offeret vil fortelle noe den første samtalen. Lag ny avtale noen dager etter slik at offeret har mulighet til å tenke over saken. Vis omsorg. Ta tydelig avstand fra uakseptabel handling. Si fra når du gjennomfører samtale med plager.
 - Ansvarlig: kontaktlærer
3. Oppfølgingssamtaler med offer
 - Sjekk ut ytterligere fakta. Vis omsorg. Undersøk om det er greit å møte plager. Informer om telefon hjem.
 - Ansvarlig: kontaktlærer
4. Første samtale med plager
 - Legg fram fakta. Ta avstand fra uakseptabel handling. Lytt. Informer om telefon hjem og om videre handling. Ved flere plagere, arranger møtene en til en, og sørg for at de ikke kan samtales.
 - Ansvarlig kontaktlærer
5. Oppfølgingssamtaler med plager
 - Sjekk ut ytterligere fakta. Forplikt plager på løfter om hjelp til offer. Undersøk om plager ønsker et møte med offer. Ved flere plagere sørg for at forpliktelsene gjentas for de andre.
 - Ansvarlig: kontaktlærer

6. Samtaler med foreldrene til offer

- informasjon og samtale om hva vi gjør på skolen. Lytt til foresattes synspunkter.
- Ansvarlig: kontaktlærer

7. Samtaler med foreldrene til plager

- informasjon om hva skolen gjør i saken. Lytt til foresattes synspunkter. Avtal med foresatte om oppfølging av saken hjemme.
- Ansvarlig: kontaktlærer

8. Møte mellom offer og plager (kun dersom partene vil)

- Avtale om videre adferd
- Ansvarlig: kontaktlærer

9. Oppfølgingssamtale(r).

- Etter skjønn tas en oppfølgingssamtale mellom offer og plager 1 –2 uker etter møte i pkt 8. Det kan være aktuelt med flere oppfølgingssamtaler.
- Ansvarlig: kontaktlærer

2.2 Samarbeid med andre instanser ved mobbing

Aktuelle samarbeidsparter utenfor skolen er bl a:

Foreldre, helseetaten, uteseksjon, PPT og barnespsyk., idrettslag.

- Foreldrene til offeret skal være informert om andre parter blir involvert i saken.
- Ansvarlig: kontaktlærer

2.3 Arbeid i etterkant av en mobbesak - elevarbeid

Etter at en mobbesak er løst eller at det er tatt affære for å endre situasjonen, vil det være nødvendig å jobbe strategisk i forhold til de ulike partene: mobbeofferet, mobberne og tilskuerne.

Målet med dette arbeidet er å forebygge at de kommer i noen av disse rollene seinere.

Prosedyrer for jobbing i etterkant med enkeltelever og klasse/gruppe:

- Opprett et åpent/trygt miljø.
- Snakk med gruppen om mobbing
- Vær bevisst i gruppeinndeling og plassering

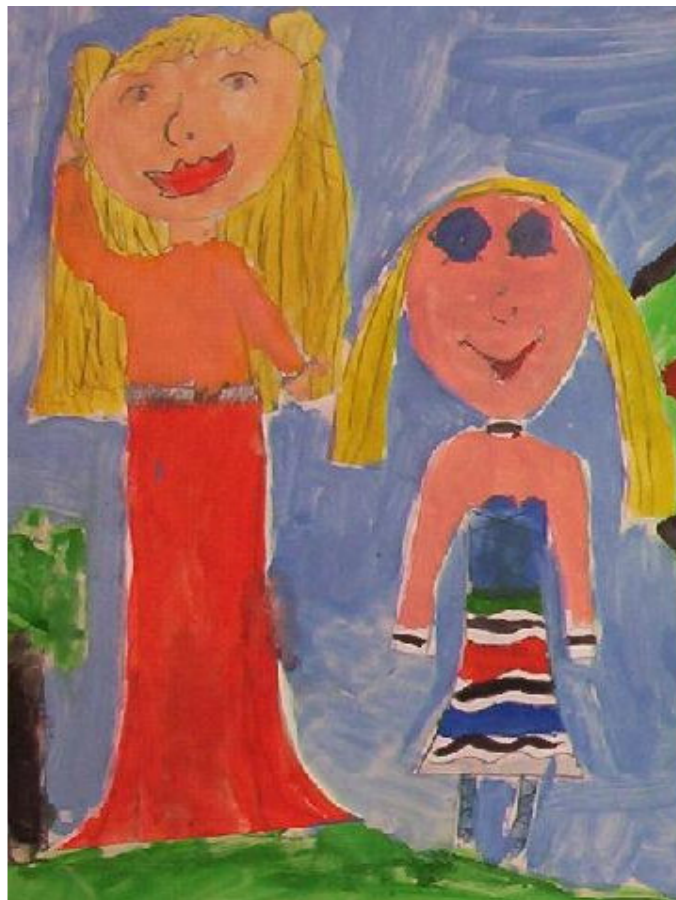
Ansvar for arbeidet: kontaktlærer

2.4 Arbeid i etterkant av en mobbesak - organisasjonsarbeid

Problemløsning på individnivå og etterarbeid etter en mobbesak kan avdekke svakheter i systemet, som bør endres for å virke forebyggende. Hver mobbesak skal avsluttes med en evaluering der ledelsen sammen med aktuelle parter drøfter hva en i organisasjonen kan lære av denne saken med tanke på å forebygge mobbing.

Prosedyrer for jobbing i etterkant:

- Teamet gjennomgår saken med tanke på hva den viser av organisering og rutiner som ikke fungerer godt nok.
- Teamleder melder til ressursteamet. Ressursteamet avgjør om andre instanser skal varsles.
- Kontaktlærer skriver en rapport. Denne oppbevares i elevens mappe.

3. Forebygging

Mål: Alle elever skal oppleve et godt arbeidsmiljø

3.1 Relasjon lærer - elev

Lærer er en tydelig voksen som eleven kan ha tillit til

Det betyr:

Lærer skiller sak og person.

Lærer er en god rollemodell som følger de reglene fellesskapet er enige om.

Lærer og elev viser respekt for hverandre.

Lærer passer på at individuelle saker behandles individuelt.

Tiltak skolen iverksetter for å bidra til at lærers relasjonsbygging til enkeltelever pågår kontinuerlig og har høy kvalitet:

Lærer bruker tid på å finne elevens faglige og sosiale ståsted slik at læringsmålene blir tydelige for elevene.

Det gjennomføres utviklingssamtaler etter kjent mal 2 ganger årlig. Den første tar opp resultatene etter trivselsundersøkelsen.

3.2 Relasjon lærer - klasse/gruppe

Lærer utøver tydelig ledelse på en slik måte at klassen/gruppen oppleves som et trygt sted for alle elevene

Det betyr:

Lærer er tydelig på hva som er bestemt og hva som er gjenstand for medbestemmelse.

Lærer viser omsorg og tar initiativ til at problemer og konflikter håndteres etter reglene på skolen.

Tiltak skolen iverksetter for å bidra til at lærers relasjonsbygging til klassen/gruppen har høy kvalitet:

Lærer bruker tid på å få oversikt over relasjonene i klassen.(sosiogram)

Alle klassene skal utarbeide regler for bruk av klasserommet.
En felles mal gjelder for alle rom på skolen.
Skolens ordensregler er overordnet.

3.3 Relasjon elev - elev

Elevene i klassen/gruppen tar vare på hverandre og er opptatt av at alle har det trygt

Det betyr:

Lærer tar mobbing og konflikter mellom elevene på alvor og håndterer dem i henhold til skolens regler.

Lærer arbeider systematisk med individuelle sosiale mål og med klasse miljøutvikling.

Tiltak skolen iverksetter for å bidra til at de voksnes stimulering av positive relasjoner mellom elevene pågår kontinuerlig og har høy kvalitet:

Alle elever skal vite om skolens sosiale mål.(ordensreglene)

Alle klasser skal gjennomføre et klasse miljøutviklingsprogram.

De første 14 dager hvert år har sterkt fokus på klasse miljø. Med utgangspunkt i skolens faglige mål lages regler for samarbeid, rutiner og kommunikasjon.

Etter hver 6 ukers periode har teamene på omgang ansvar for en presentasjon av resultatet. Produktet skal være en fellesopplevelse for hele skolen.

3.4 Relasjon lærer - foresatte

Relasjonen mellom lærer og den enkelte elevs foresatte er preget av respekt, tillit og samarbeidsvilje

Det betyr:

Lærer og foresatte er innstilt på en åpen dialog for at elevene skal nå skolens faglige og sosiale mål.

Tiltak skolen iverksetter for å bidra til at lærernes arbeid med å bygge gode relasjoner til foresatte pågår kontinuerlig og har høy kvalitet:

Det avholdes 2 årlige konferansetimer etter kjent mal.

Ved behov kan ytterligere konferansetid avtales.

Kontaktlærer avtaler trefftider og bruk av elektronisk post

Elevenes trivsel i henhold til elevsamtale og trivselundersøkelse er emne på første konferanse høst.

3.5 Skolens samarbeid med hjemmene

Skolen har et åpent og aktivt samarbeid med de foresatte som gruppe

Det betyr:

Skolens ledelse legger til rette for at FAU og driftsstyret får gode arbeidsforhold.

Tiltak skolen iverksetter for å bidra til at skolens samarbeid med hjemmene har høy kvalitet og bidrar best mulig til utvikling av gode læringsmiljø for elevene:

Handlingsplan skole/hjem følges.
Handlingsplan mot mobbing følges.
Web siden er oppdatert

3.6 Skolestart

Skolestarten skal være forutsigbar, trygg og gi alle elever en positiv opplevelse

Det betyr:

Skolestarten er en markert begivenhet som er kjent.
Faste rutiner følges.

Tiltak skolen iverksetter for å sikre en god skolestart for enkelteleven:

Rutiner for overganger er kjent og følges.
Skolens ledelse har ansvar for informasjon til 1 og 8 klasse foreldre.
Nye elever og lærere informeres om skolens regler og rutiner.
Første skoledag markeres.

3.7 Klasse/gruppestart

Lærer møter gruppen på en måte som signaliserer trygg ledelse, ivaretagelse som basis for gjensidig tillit

Det betyr:

Lærer er godt forberedt faglig og sosialt

Tiltak skolen iverksetter for å sikre en god årlig start for klasser/grupper:

Lærer håndhilser på hver enkelt elev.

Lærer bruker sin kunnskap om hver elev i sammensettingen av grupper.

Lærer bruker god tid på å forberede fysiske forhold i elevenes læringsmiljø.

Hver elev får merket pult og hylle.

Lærer uttaler alle navnene riktig.

3.8 Overganger mellom barnehage-skole og mellom skoleslag

Overganger mellom barnehage og skole og mellom skoleslag oppleves som forutsigbart og trygt for elevene

Det betyr:

Elevene vet hvilken klasse de skal gå i og hva læreren heter i god tid før skolestart.
Overgangsprosedyrene blir fulgt.

Tiltak skolen iverksetter for å sikre en god overgang for enkelteleven:

Overgangen mellom barnehage og skole:

Skolen har egne rutiner for overgang fra barnehage. (Se Gaudesetepermen)

Overgang barneskole/ungdomsskole:

Skolen har egne rutiner for overgang til ungdomsskolen. (se Gaudesetepermen)

Overgang ungdomsskole/videregående skole:

Karrieresamtale med rådgiver

PRYO

Skolebesøk

Yrkesmessen

Foreldremøte

3.9 Sikring av arenaer som skolegård, toaletter, gymnastikkfløy, SFO og skolevei

Skolen har prosedyrer og sjekkpunkter som gjør at skolegård, toaletter, gymnastikkfløy, SFO og skolevei oppleves som trygge steder.

Det betyr:

Lærer er godt synlige i alle pauser.

Tiltak skolen iverksetter for å oppnå trygg skolegård, trygge toaletter, trygg gymnastikkfløy og trygg skolevei for enkelteleven:

De voksne bærer gule vester når de har vakt.

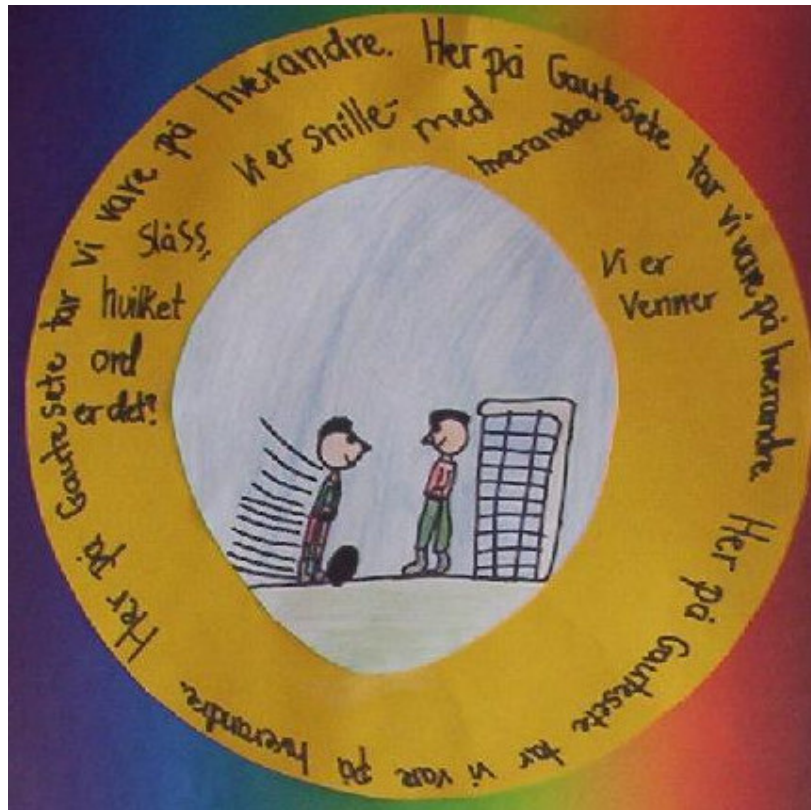
Teamleder henger opp vaktlister til skolestart

Vi har sikre soner

Vi forteller elevene om grenser for skolens område

På toalettene er det alltid lys og mulighet til å låse døren

Ingen elever går inn i Gautesetehallen før en voksen er tilstede. Hallen er låst.

4. Kontinuitet

Mål: Skolens arbeid med å forebygge, avdekke og stoppe mobbing foregår kontinuerlig

4.1 Ansvarskjede

Alle problemer løses på lavest mulige nivå.

Lærer vet når saker skal meldes videre og hvem de kan henvende seg til hvis problemene ikke kan løses på deres nivå.

Den som avdekker mobbing melder fra til kontaktlærer.

Kontaktlærer følger prosedyre for problemløsning.

Ressursteam kvalitetssikrer.

4.2 Faste tiltak i et årshjul

Alle faste tiltak i denne planen er satt inn i skolens årshjul (Se Gautesetepermen).

4.3 Ansvarlig for gjennomgang og revisjon av planen

Planen og skolens årshjul evalueres av ressursteam og plangruppe årlig. Evalueringsarbeidet skjer i mai. Driftsstyret får evalueringen til orientering.

Ansvarlig: rektor

5. Litteratur

Litteratur som tar for seg betydningen av relasjon lærer – elev og lærer –klasse/gruppe:

- Berger, A-H. (2000). *Som elevene ser det: hva får elevene til å bråke eller lære?* Oslo: Cappelen Akademisk.
- Fuglestad, O. L. (1993). *Samspel og motspell*. Oslo: Samlaget.
- Gordon, T. (1979). *Snakk med oss lærer*. Oslo: Dreyer.
- Juul, J. & Jensen, H. (2003). *Fra lydighet til ansvarlighet: pedagogisk relasjonskompetanse*. Oslo: Pedagogisk forum.
- Molnar, A. (1993). *Skolen og problemelevne*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nordahl, T. (2002). *Eleven som aktør*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nordahl, T. & Sørli, M-A. (1997) Elever som viser problematferd i skolen – pedagogiske utfordringer. I I.M. Helgeland (red.). *Utfordrende ungdom i skolen*. Revidert utgave. Oslo: Kommuneforlaget.
- Ogden T. (2001). *Sosial kompetanse og problematferd i skolen: kompetanseutviklende og problemløsende arbeid i skolen*. Oslo: Gyldendal, akademisk.
- Ogden, T. (2002). *Klasse- og undervisningsledelse*. Bedre skole småskriftserie nr. 6. Oslo: Bedre Skole.
- Roland E. (1998). *Elevkollektivet*. Stavanger: Rebell forlag.
- Roland, E. & Vaaland, G.S. (1996). *Mobbing – en lærerveiledning*, Oslo: Norsk Læremiddelsenter. (2003) *Zero, SAFs program mot mobbin. Lærerveiledning*. Stavanger. Senter for atferdsforskning.
- Schmuck, R. & Schmuck, P. (1992). *Livet i klasserommet*. ny utg. Oslo: Cappelen forlag.
- Slåttøy, A. (2002). *Problematferd i klasserommet*. Oslo: Cappelen Akademiske forlag.
- Solli, K. A. (1993). *Elever i konflikt: Samspillbrudd og atferdsproblemer i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Westblad-Dicks, M. (2002). *Å håndtere livet i skolen. Det gode møtet mellom lærere, elever og foreldre*. Oslo: Kommuneforlaget.

Litteratur som tar for seg betydning av gode relasjoner mellom elever:

- Brunland, O. A. & Eikbu, K. T.(1992). *Tren opp motet*. Oslo: Universitetsforlaget
- Endrerud, T. (1990). *Ansvarslæring*. Oslo: Universitetsforlaget
- Foros, P. B.(1989). *Læring av ansvar: Fra handling til holdning*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Fuglestad, O. L. (1993). *Samspel og motspell*. Oslo: Samlaget.
- Munthe, E., Auestad, K., Midthassel, S., Roland, K., Midthassel, U.V. & Hetland, I. (1996). *Mobbing, Elevrådets idéperm*. Oslo: Norsk Læremiddelsenter . (2003). *Elevrådets idéhefte mot mobbing*. Stavanger. Senter for atferdsforskning.
- Roland, E. (1998). *Elevkollektivet*. Stavanger: Rebell forlag.
- Schmuck, R. & Schmuck, P. (1992). *Livet i klasserommet*, ny utg. Oslo: Cappelen forlag.
- Westblad-Dicks, M. (2002). *Å håndtere livet i skolen. Det gode møtet mellom lærere, elever og foreldre*. Oslo: Kommuneforlaget.

Litteratur som tar for seg betydning av gode relasjoner mellom skole og hjem:

- Andersen, J. (1995). *Foreldresamtaler: En innføring*. Oslo: Pedagogisk forum.
- Andersen, J. (1996). *Mer foreldresamarbeid*. Oslo: Pedagogisk Forum.
- Nordahl, T. (2000). Samarbeid mellom hjem og skole. *Foreldre i skolen*, 2:11–15
- Nordahl, T. og M-A. Sørli (1996). Samarbeid mellom hjem og skole. Erfaringer og utfordringer. I Sandbæk, M. og G. Tveiten (red.): *Sammen med familien. Arbeid i partnerskap med barn og familie*. Oslo: Kommuneforlaget
- Roland, E. (1998). *Elevkollektivet*. Stavanger: Rebell forlag.
- Roland, E. (1996). *Mobbing, håndbok til foreldre*. Stavanger: Rebell forlag.
- Slåttøy, A. (2002). *Problematferd i klasserommet*. Oslo: Cappelen Akademiske forlag.
- Westblad-Dicks, M. (2002). *Å håndtere livet i skolen. Det gode møtet mellom lærere, elever og foreldre*. Oslo: Kommuneforlaget.

I tillegg har FUG (foreldreutvalget for grunnskolen) utarbeidet et hefte som heter: *Mobbing angår alle*. Det kan bestilles fra Foreldreutvalget i grunnskolen, Postboks 8119 Dep. 0032 Oslo.

Litteratur som tar for seg betydning av gode overganger og god skolestart:

- Roland, E. (1998). *Elevkollektivet*. Stavanger: Rebell forlag.

